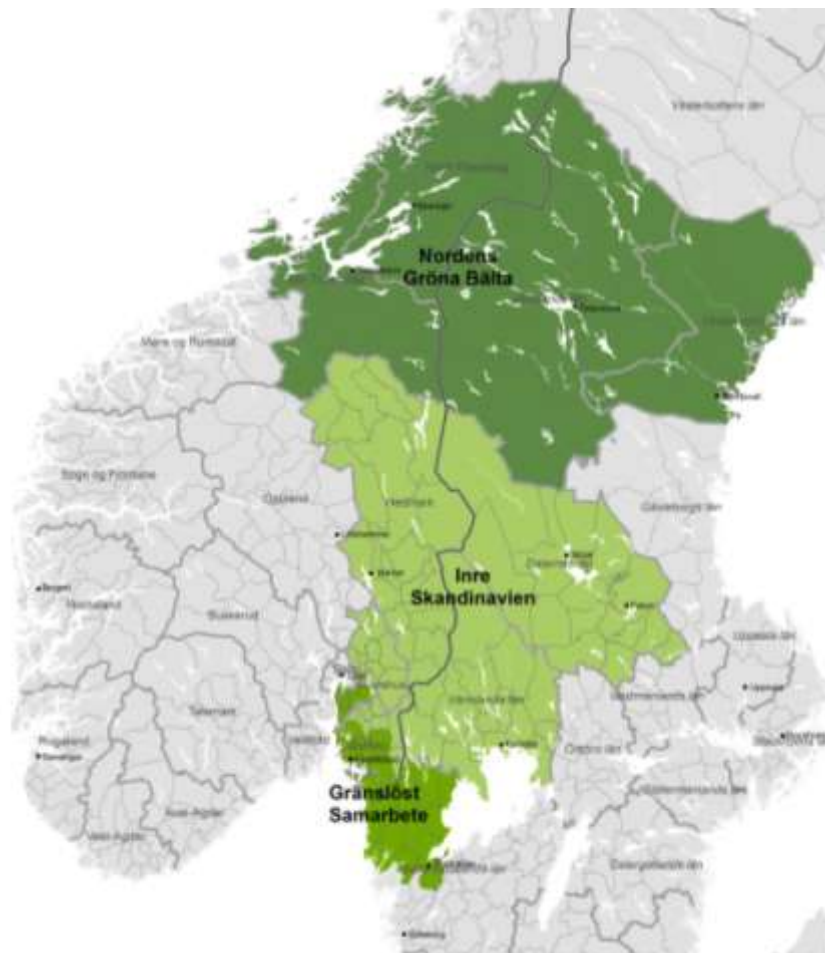

Utviklingstrekk for aksen Oslo-Stockholm og muligheter for regionforstørring over grensen

Morten Ørbeck, Østlandsforskning
Stortinget, 27. januar 2014

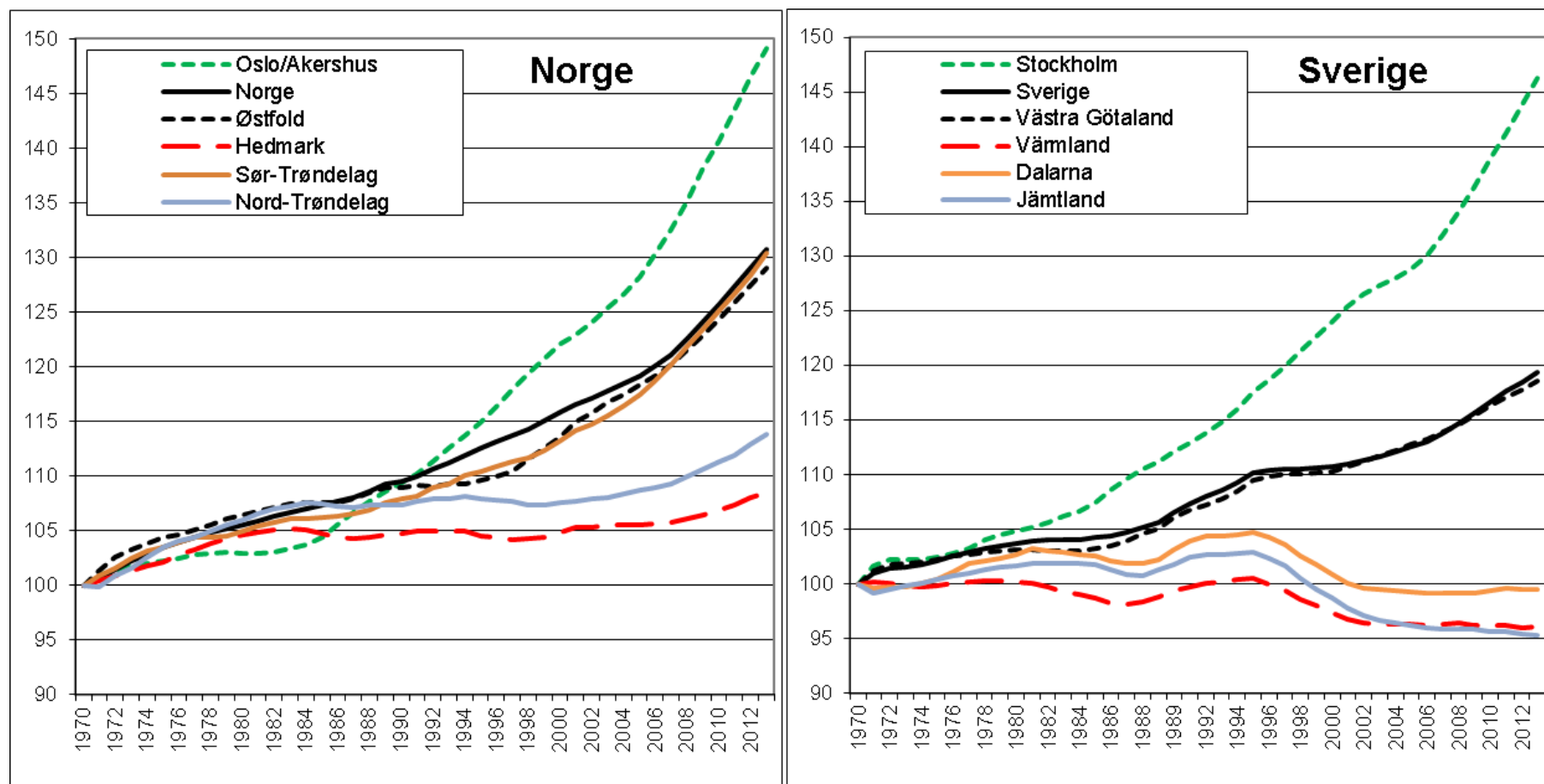
- 1. Befolkningsutviklingen**
- 2. Sysselsettings- og arbeidsledighetsutviklingen**
- 3. Flytting og pendling over grensen**
- 4. Handel og trafikk over grensen**
- 5. Regionforstørring og betydningen av infrastruktur**
- 6. Muligheter for regionforstørring over grensen**

Interreg Sverige-Norge 2014-2020

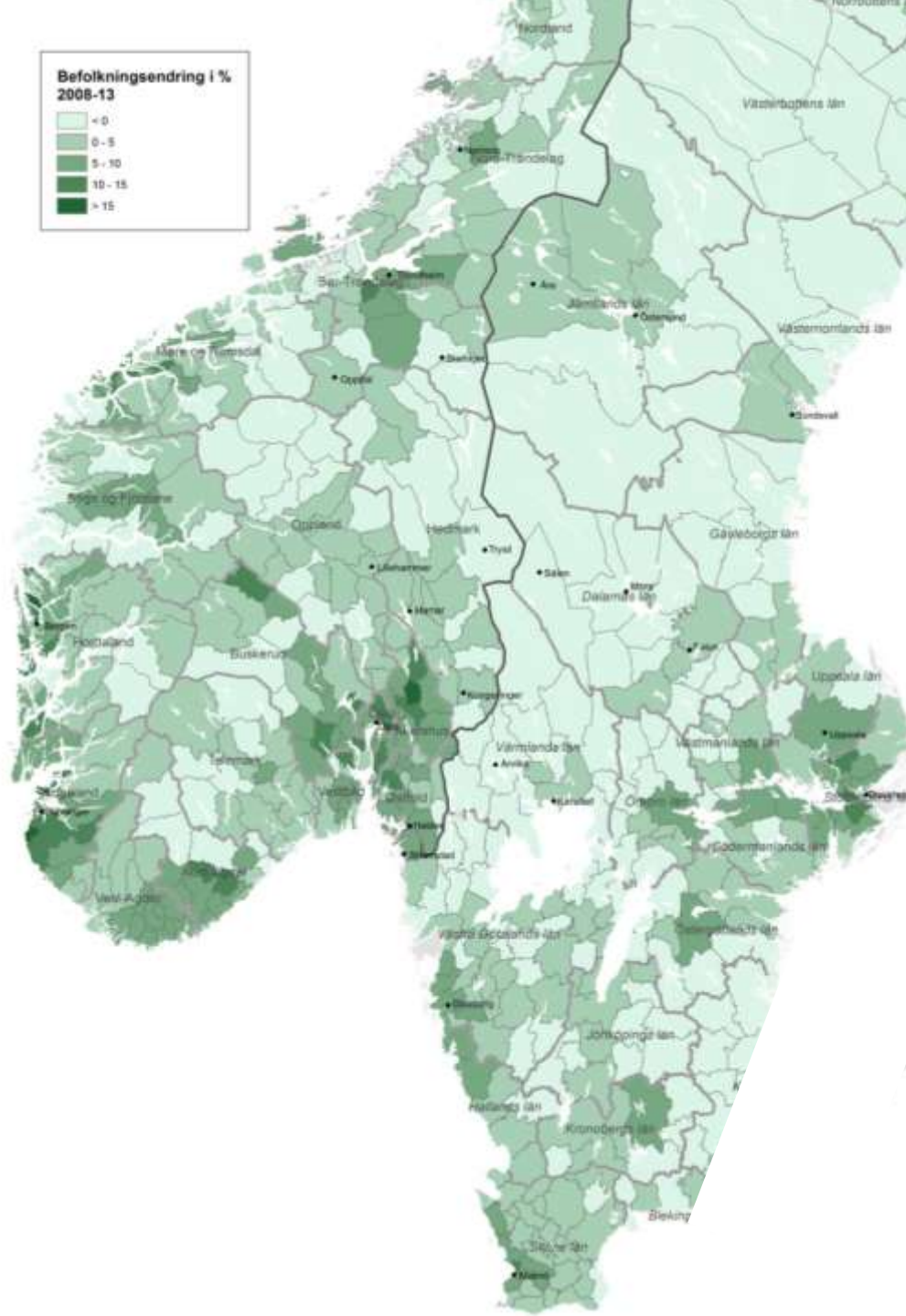
www.ostforsk.no
www.kau.se/gress

Befolkningsutvikling i grensefylker/-län 1.1.1970-1.1.2013. Indeks 1970=100

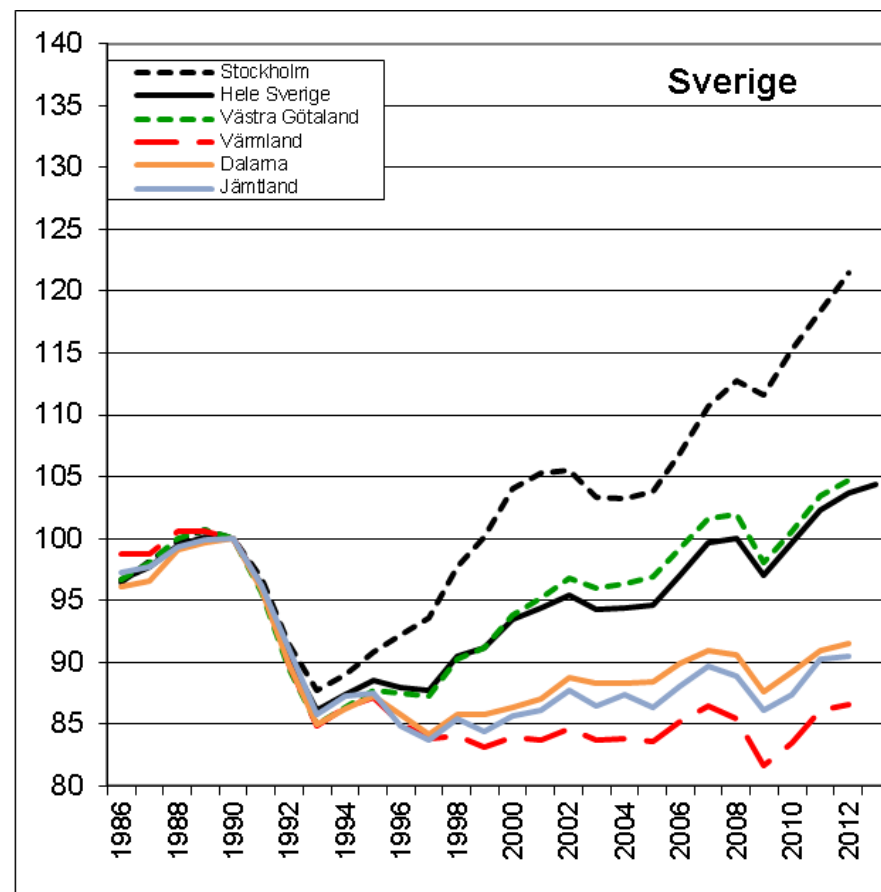
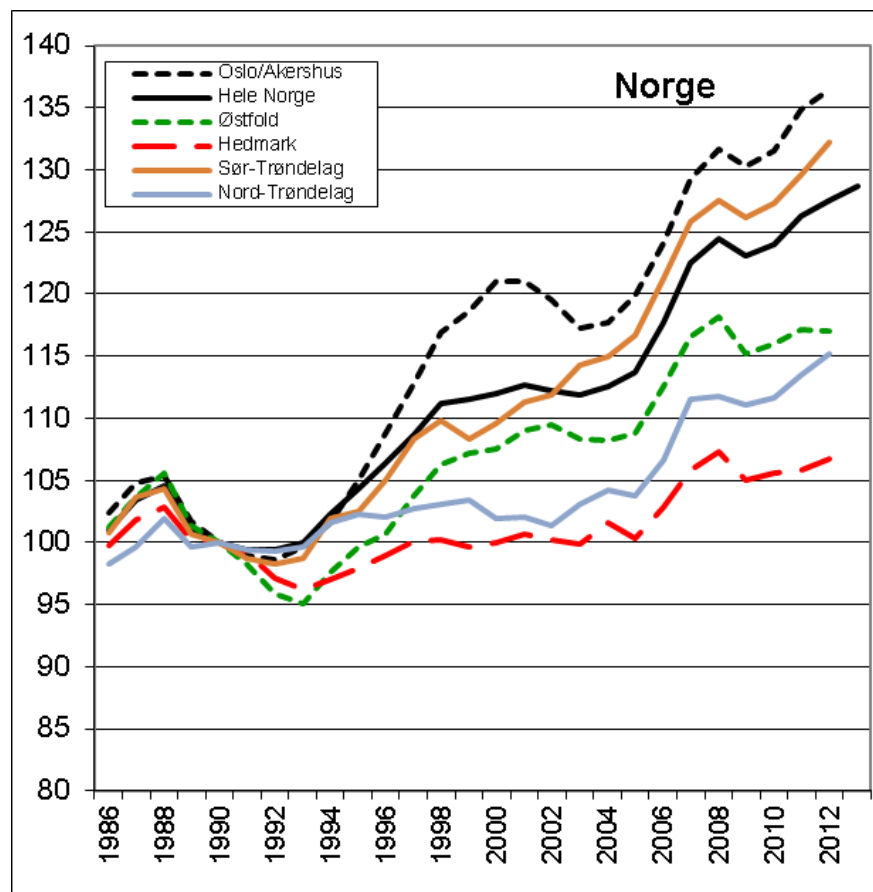
Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB og SCB

Befolknings-endring 1.1.2008-1.1.2013 (Prosent)

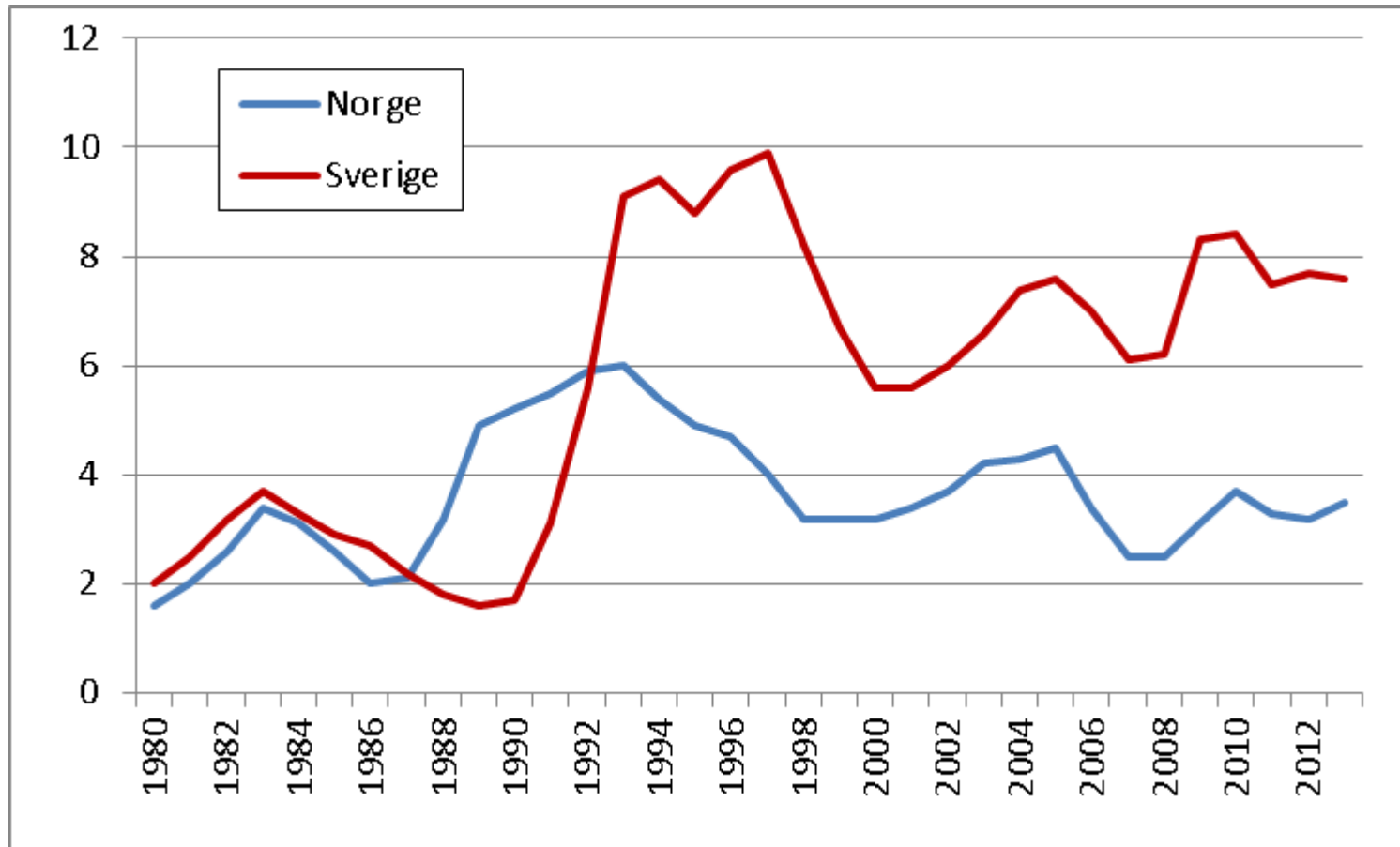
Kilde: Østlandsforskning på grunnlag
av SSB og SCB

Syssetning/dagbefolkning i grensefylker/-län 1986-2013 (4. kvartal). Indeks 1990=100

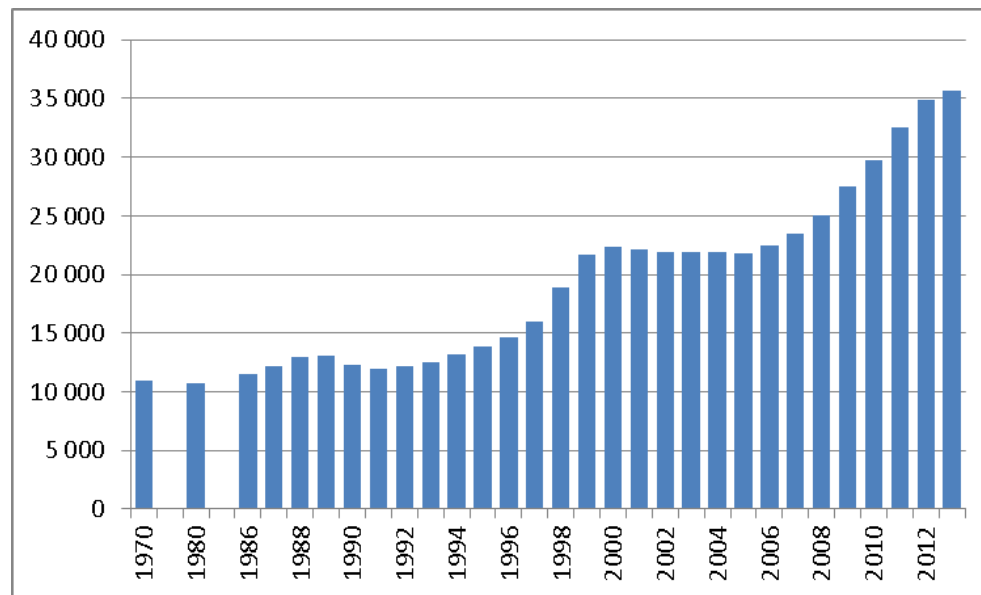
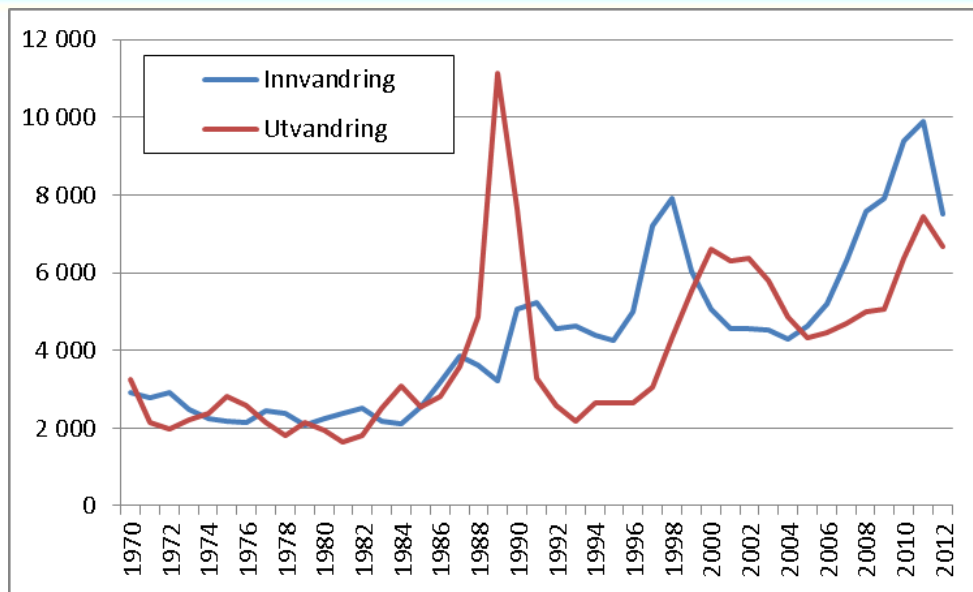
Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB og SCB

Arbeidsledighetsrate 1980-2013

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB og SCB

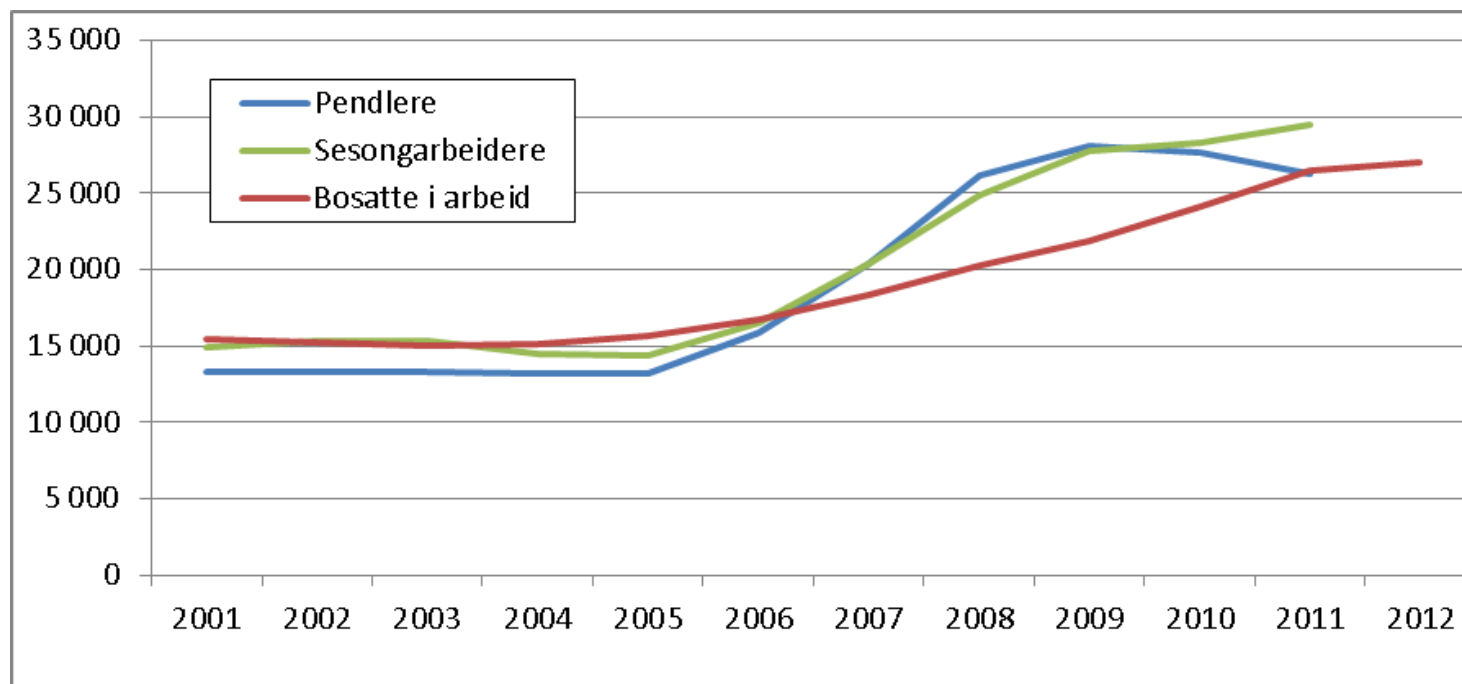
Endringene i arbeidsmarkedet har gitt økt flytting mellom Norge og Sverige og en netto økning i svenske arbeidsinnvandrere (..men økningen avtok gjennom 2012)

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB

Svensker på jobb i Norge – Hvor mange?

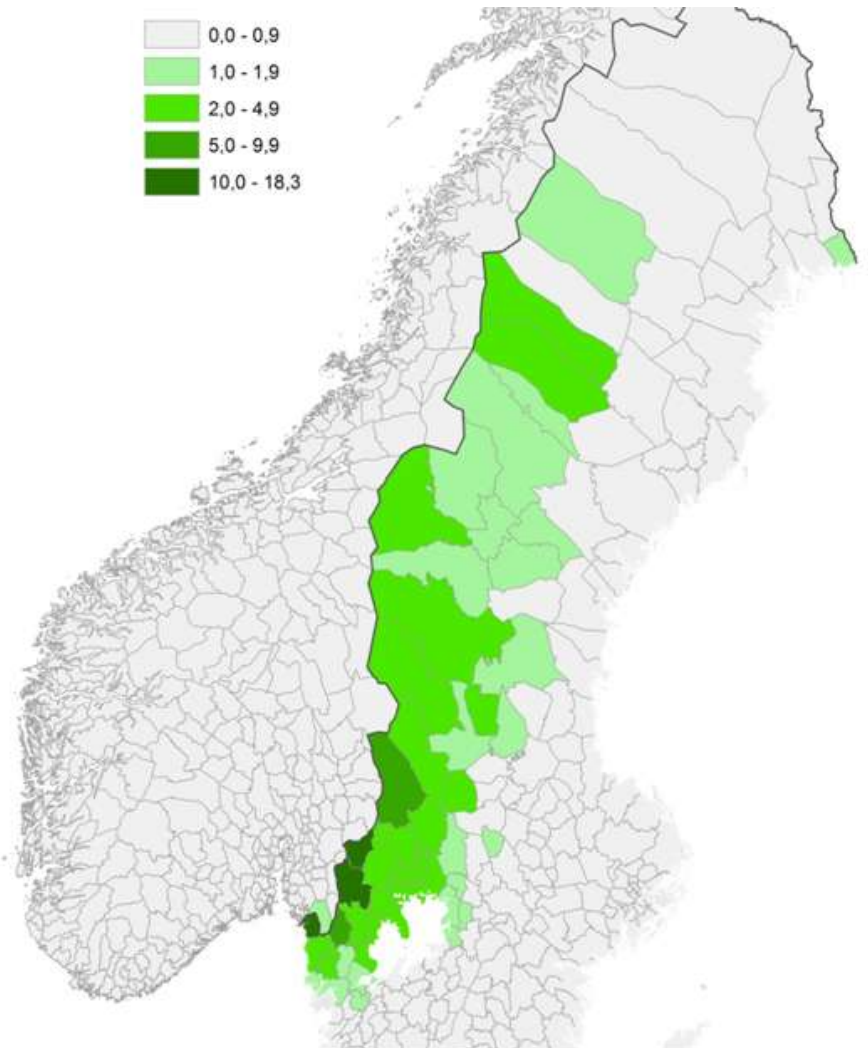
Flyttet til Norge (og i jobb)	27.062 (2012)
Pendler fra Sverige	26.310 (2011)
Sesongarbeidere mv.	29.484 (2011)
<u>Ansatte i svensk firma</u>	?????
<u>Anslått total</u>	?????

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB, SCB (og Statnord)

Grensependlere som andel av sysselsatte innbyggere 2011

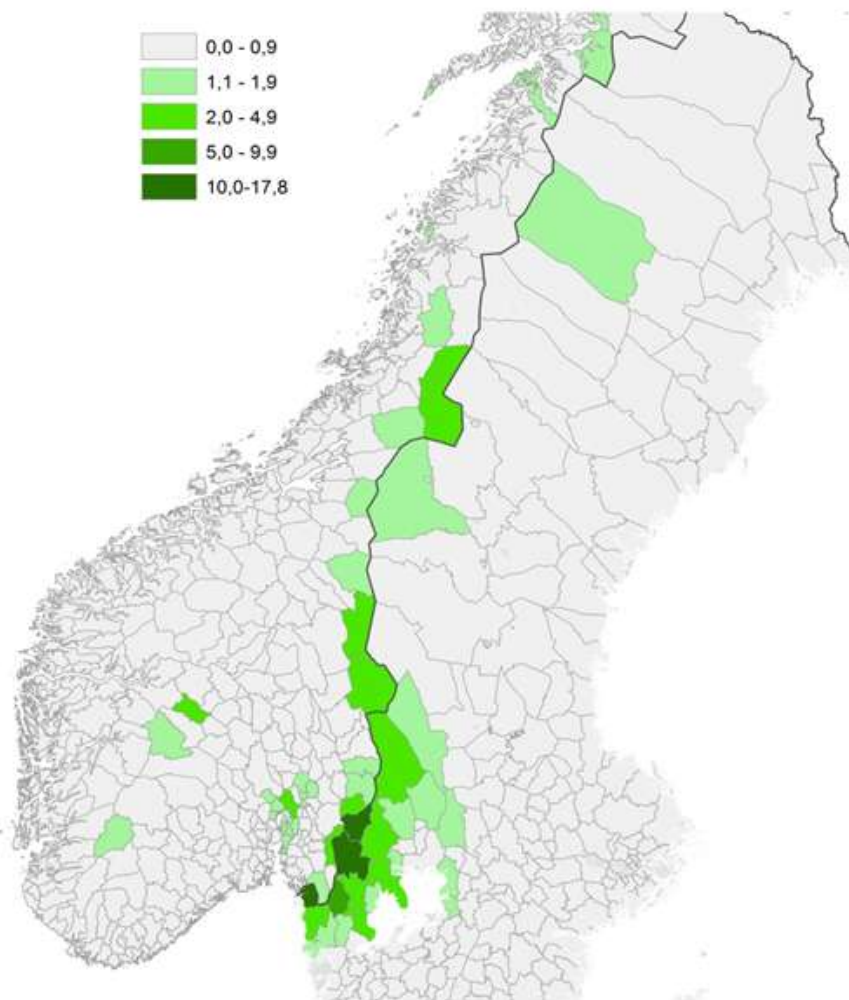
	Antall	Andeler
1765 Årjäng	931	18,3%
1730 Eda	707	17,3%
1486 Strömstad	905	14,1%
1438 Dals-Ed	184	7,9%
1737 Torsby	433	7,2%
1460 Bengtsfors	203	4,5%
1766 Sunne	301	4,5%
1435 Tanum	270	4,3%
1784 Arvika	517	4,2%
2039 Älvdalen	141	4,1%
1762 Munkfors	63	3,9%
2023 Malung-Sälen	188	3,7%
1785 Säffle	253	3,6%
1492 Åmål	190	3,5%
1430 Munkedal	164	3,4%
2021 Vansbro	106	3,3%
1715 Kil	174	3,1%
2361 Härjedalen	152	2,9%
2321 Åre	159	2,9%
1764 Grums	116	2,9%
0101 Halden	178	1,3%
1739 Røyrvik	2	0,7%
0420 Eidskog	18	0,6%
1711 Meråker	7	0,6%
0119 Märker	8	0,5%
0428 Trysil	11	0,4%

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB, SCB (og Statnord)

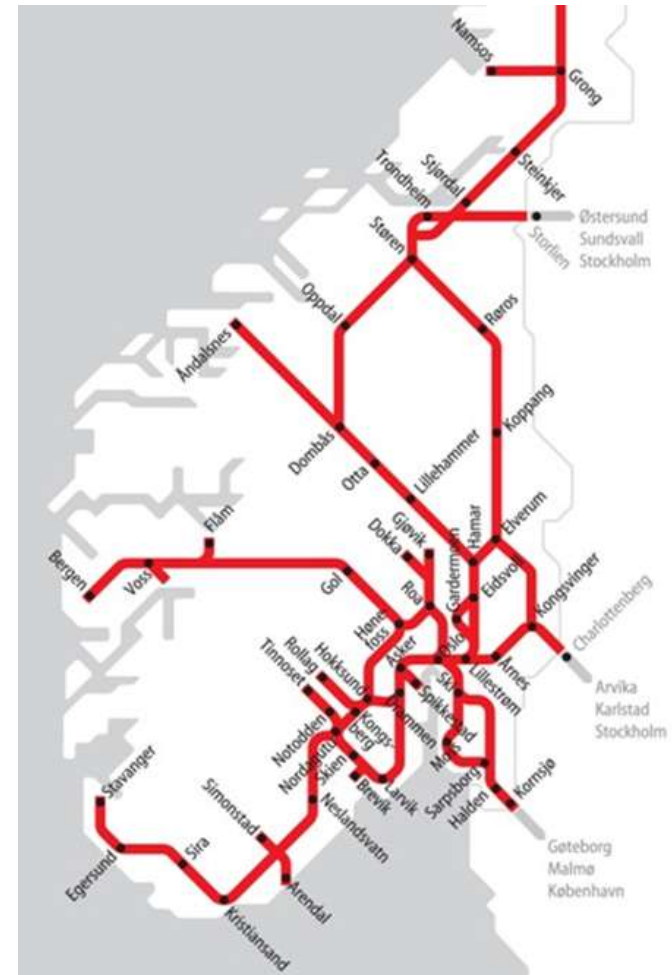
«Grenseinnflyttere» som andel av innbyggere 2011

Se-1730 Eda	1520	17,8 %
Se-1486 Strömstad	1297	11,0 %
Se-1765 Ärjäng	1080	11,0 %
Se-1438 Dals-Ed	259	5,5 %
Se-1460 Bengtsfors	389	4,0 %
Se-1435 Tanum	383	3,1 %
Se-1737 Torsby	336	2,7 %
Se-1784 Arvika	616	2,4 %
Se-1785 Säffle	344	2,2 %
Se-1461 Mellerud	203	2,2 %
Se-1430 Munkedal	195	1,9 %
Se-1447 Gullspång	96	1,8 %
Se-2506 Arjeplog	50	1,6 %
Se-1764 Grums	139	1,5 %
Se-1492 Åmål	177	1,4 %
No-0618 Hemsedal	104	4,9 %
No-1738 Lierne	46	3,3 %
No-0121 Rømskog	19	2,8 %
No-1739 Røyrvik	13	2,6 %
No-0434 Engerdal	35	2,5 %
No-0428 Trysil	160	2,4 %
No-0301 Oslo	14193	2,4 %
No-0420 Eidskog	144	2,3 %
No-0119 Marker	71	2,0 %
No-1711 Meråker	45	1,8 %

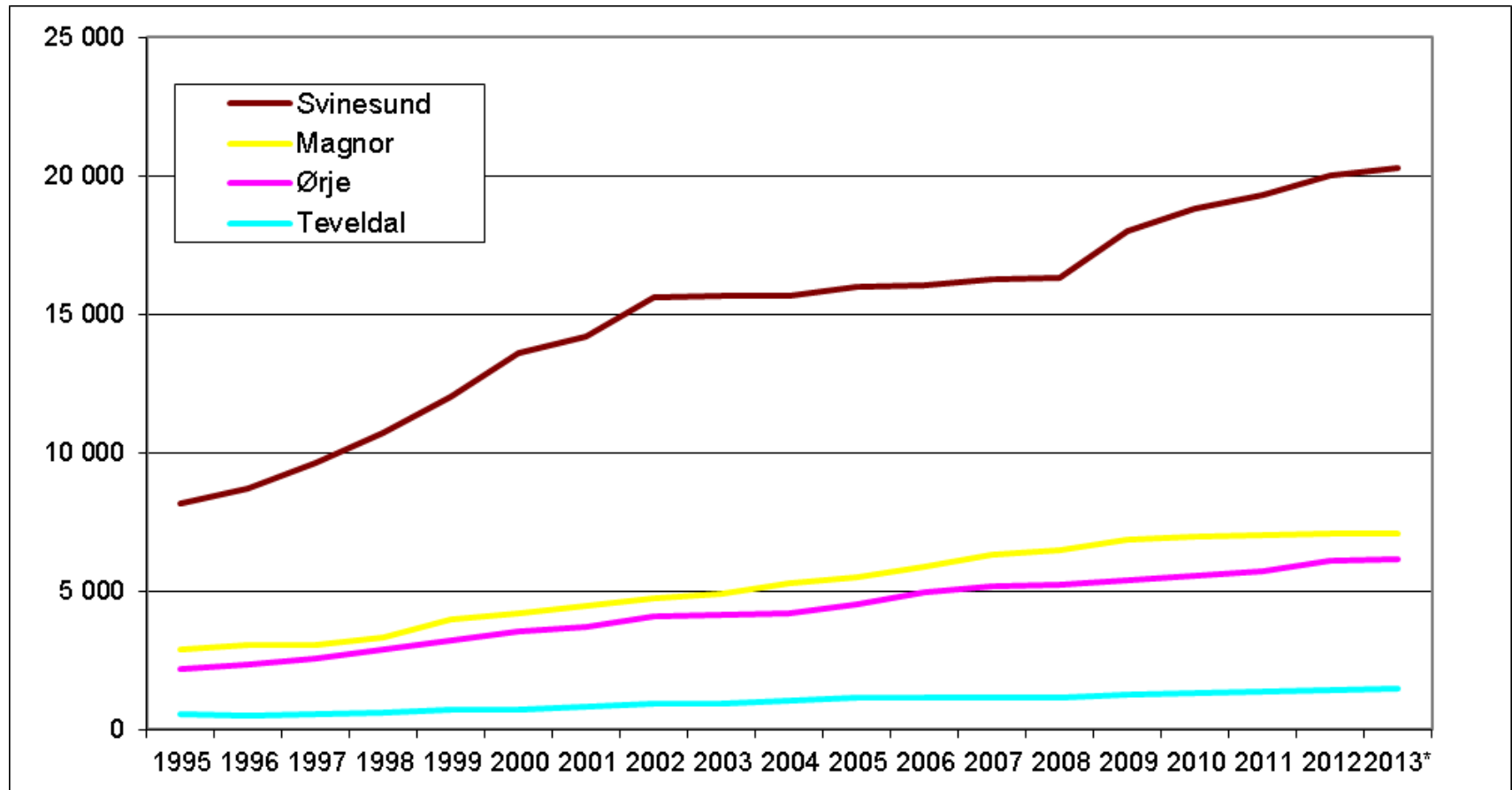

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB, SCB

Jernbane og stamvegruter over grensen

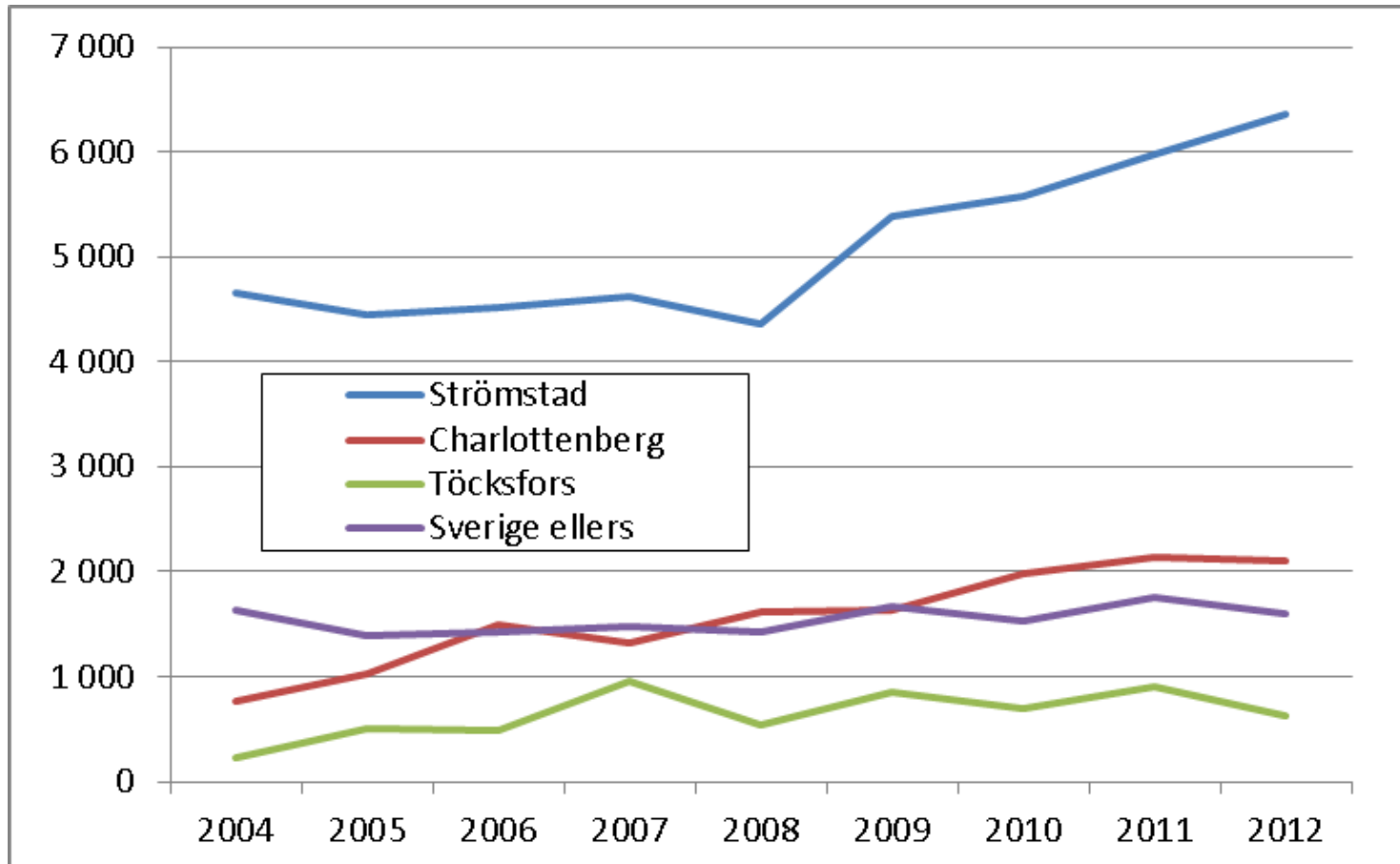

Vegtrafikken over grensen (årsdøgnetrafikk)

Kilde: Statens vegvesen (2013-tall er anslag basert på endring første 9 måneder)

Grensehandelen (handlebeløp i mill. kroner)

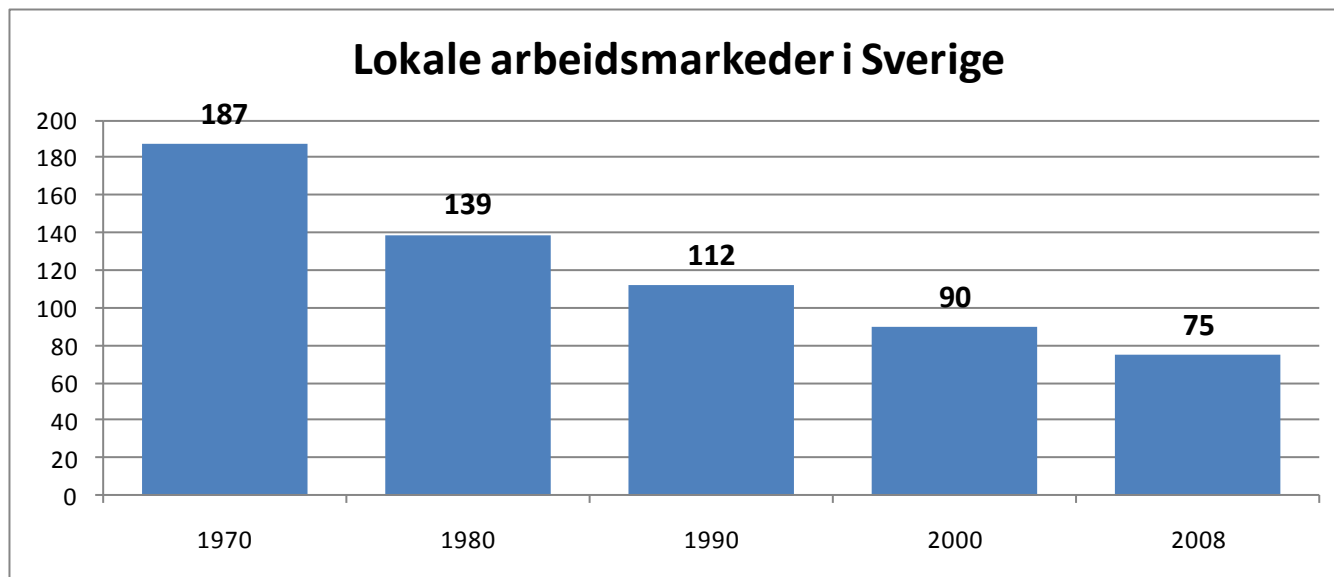

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Regionforstørring - Hva mener vi med det?

Som følge av oppgradering og utbygging av veinettet og andre forbedringer i transporttilbudet, kan reisetiden til et regionsenter eller andre viktige reisemål reduseres. Effekten av dette kan være at flere områder kommer innenfor et bestemt reiseomland til senteret (f. eks. 45 min). Regionforstørring er en vanlig betegnelse på slike omlandsutvidelser

- 1. Reiseavstandsutvidelser i Norge: +/-30% lengre arbeidsreiser siden 1980**
- 2. Regionförstoring i Sverige: Fra 187 til 75 Lokale arbeidsmarkeder siden 1970:**

Hvorfor ønsker vi regionforstørrelse?

1. **Empiri: Sysselsettingsvekst og verdiskaping øker med regionstørrelse**
 2. **Faglig enighet: Regionforstørrelse og -sammenkopling stimulerer økonomisk aktivitet og øker attraktiviteten for personer og bedrifter**
 - Økte valgmulighet mht. bolig og jobb (for begge)
 - Bedre balanse i arbeidsmarkedet og mindre sårbarhet ved omstillinger
 - Større markeder for konsumentene og produsentene (økt handel, konkurranse, stordrift og spesialisering)
 - Stimulerer clusterdannelser
- **Og det gir flere og flere kommuner/regioner mulighet for tilflytting og befolkningsvekst, også uten at de har jobber å tilby i utgangspunktet**

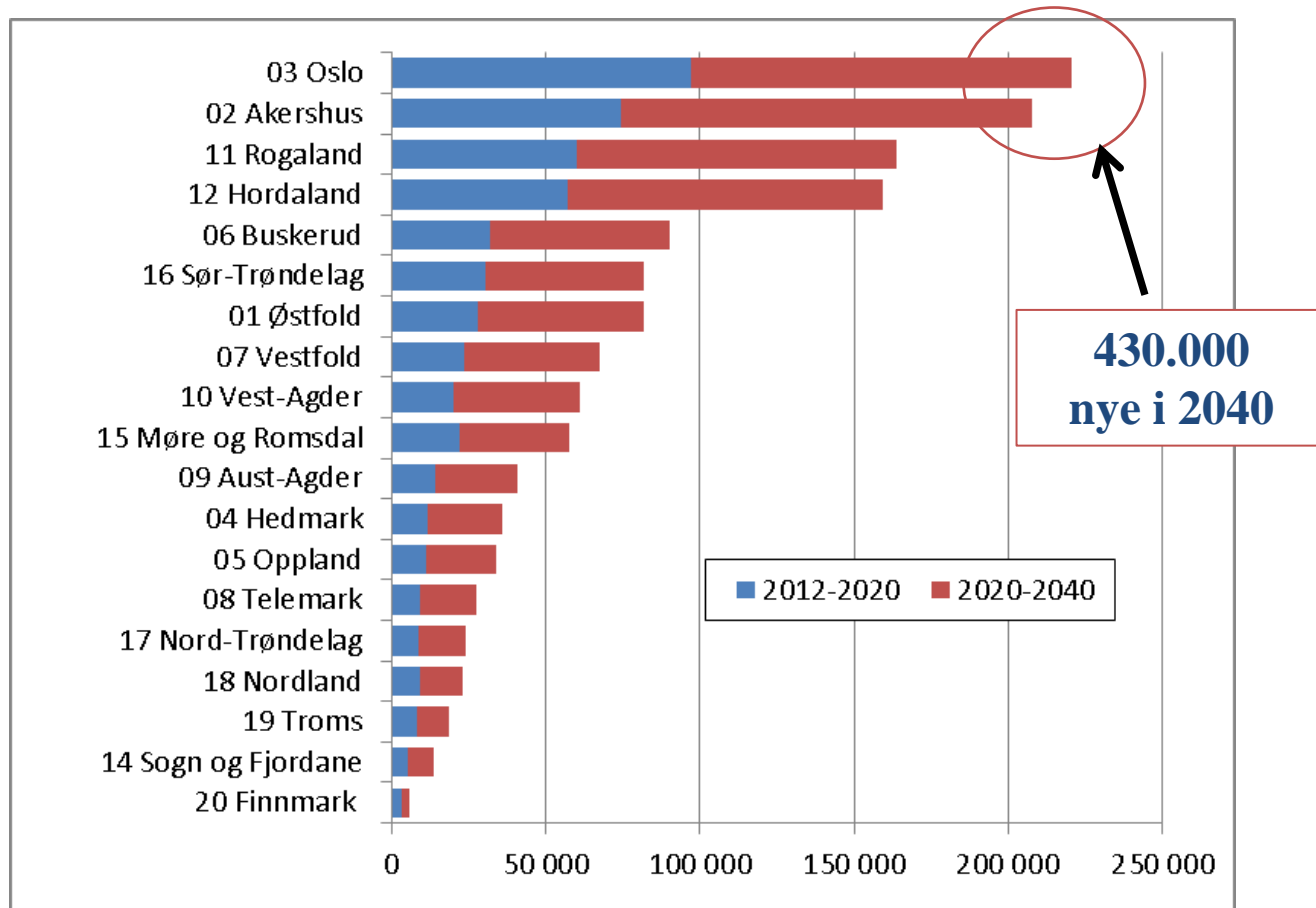
Infrastrukturens betydning for regional utvikling

1. **Overraskende få analyser gjort i ettertid – Mange i forkant (nytte/kostnad)**
2. **Metodikken i nytte-/kostnadsanalyser fanger i liten grad opp regionale virkninger**
3. **Eksisterende næringsliv prioriterer oftest godstransport og veginvesteringer**
4. **Men flere svenske og norske undersøkelser tillegger persontransport større vekt mht. bidrag til regionforstørring og regional utvikling**
5. **Jernbane viktig av miljøhensyn og for å tiltrekke høyt utdannede/-lønnede**

(..men toget må gå der folk bor og stoppe hyppig underveis for å kunne bidra til regionforstørring)

Hvilke muligheter gir veksten i Oslo/Akershus?

(MMMM i 2020 og 2040)

Pendlingsbasert tilflytting og bosettingsbasert næringsutvikling

- **”Ny næringspolitikk”:**
 - Sats på infrastruktur og pendlingsmuligheter
 - Skaff attraksjonskraft som bosted – skaff tilflytting
 - Tilrettelegg for ”medfølgende” næringsliv
 - De som flytter etter kundene
 - De som flytter fra kostnadsnivået
 - De som flytter etter rekrutteringsmulighetene
- **Ikke enten eller, men både og**
 - Attraktive jobber også en bostedsattraksjon
 - Mange områder uten pendlingsmuligheter
 - Uansett: Tradisjonell næringspolitikk vil ikke virke alene uten sammen med bostedsattraktivitet og bolyst

**Store regionale
ulikheter i
utviklingstrekk,
utfordringer og
muligheter:**

Byregionene m/omland

**Regionforstørring rundt
storbyene**

Grensen som attraksjon

Fjellområdene

Bruksortene

Tillvækstkorridoren

